

УДК 321.011.7

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v051.2024.42>

Д. О. Турчин

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-8829-3546>

аспірант кафедри політології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ГРУПИ ІНТЕРЕСІВ В КОНТЕКСТІ БАГАТОРІВНЕВОГО УПРАВЛІННЯ ЄС: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Постановка проблеми. Публічне управління в межах ЄС сьогодні виходить далеко за межі національної держави. Під дією подвійного процесу регіоналізації та європеїзації державні політики розробляються та реалізуються на різних рівнях влади. У країнах-членах Європейського Союзу національний рівень більше не відіграє центральну роль у публічних діях [9]. У відповідь на ці процеси організація та діяльність груп інтересів також еволюціонували. Ці організації виходять за межі ізольованого аналізу між рівнями влади і дозволяють вивчати динаміку груп інтересів в інтегрованій перспективі, яка враховує як регіональні, так і національні та європейські реалії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Загалом, особливості багаторівневого управління на рівні ЄС є предметом багатьох наукових досліджень як українських, так і зарубіжних учених. Зокрема, можна виділити теоретичні напрацювання таких дослідників, як Н. Вінникова, Г. Маркс, В. Суворов, М. Фадеев, Л. Хуге, Б. Шевчук, М. Яхтенфукс тощо. Аспект діяльності груп інтересів в межах багаторівневого підходу до управління досліджено значно менше, чим і зумовлено вибір теми даного дослідження.

Формулювання мети. Таким чином, ця стаття має на меті встановити рівень наукових знань про групи інтересів, які розвиваються в контексті багаторівневого управління ЄС, проаналізувати та систематизувати наявні на сьогодні наукові дослідження, які можуть сформулювати належне теоретичне обґрунтування тематики.

Виклад основного матеріалу. Загалом, групи інтересів можна визначити як організації, які «прагнуть впливати на державну політику» [21, с. 85]. Ці актори мають три спільні характеристики: організацію, політичні інтереси та неформальний характер їхньої діяльності [3]. Групи інтересів є структурно організованими акторами і тому не є соціальними рухами чи кон'юнктурними громадськими думками. Метою групи інтересів є вплив на державну політику в одній або кількох політичних системах (місцеві, регіональні, національні, міжнародні). Нарешті, на відміну, наприклад, від політичних партій, групи інтересів діють неофіційно, тобто вони не прагнуть безпосередньо зайняти державні посади,

бути представленими чи то в законодавчих органах, чи в судовій або адміністративній системах. До цих трьох відмінних характеристик ми можемо додати той факт, що групи інтересів є колективними суб'єктами, основною метою яких є просування інтересів своїх членів або спільноти суб'єктів проти державних інституцій [14]. Ця остання характеристика дозволяє нам відокремити групи інтересів від організацій інтересів, які також прагнуть спорадично або структурно впливати на державну політику, але мають інші основні цілі: наприклад, компанії, які прагнуть максимізувати прибуток, або дослідницькі інститути, які виробляють знання та досвід [10, с. 296].

Якщо групи інтересів прагнуть впливати на державну політику в інтересах своїх членів або спільноти акторів, чий позиції вони організовують і об'єднують, останні десятиліття були відзначені суттєвими змінами в політичному середовищі, в якому вони здійснюють свою діяльність. Дійсно, з 1970-х років можна спостерігати особливо помітне розпорошення політичної влади від національних політичних центрів до європейського та регіонального рівнів. Цей подвійний процес, супутній і частково пов'язаний з європеїзацією та регіоналізацією, призвів до перерозподілу певних навичок державної політики між цими різними рівнями управління. Таким чином, великі реформи на європейському рівні сприяли європеїзації національної та субнаціональної державної політики [28].

Загалом, частка національного законодавства, яке є «європеїзованим», тобто походить від європейського законодавства, продовжує зростати протягом останніх десятиліть [6]. Існують певні національні відмінності, а також досить чіткі галузеві відмінності, де деякі сектори характеризуються більшою європеїзацією національного законодавства, наприклад, сільське господарство чи макроекономічна політика, ніж інші, наприклад оборона та транспорт. Водночас після інституційних реформ у багатьох державах-членах регіональні уряди отримали нові повноваження, зокрема щодо економічної та соціальної політики [7].

Індекс регіональних повноважень, розроблений Л. Хуге також дає змогу задокументувати цей

розвиток у синтетичний спосіб [13]. Цей індекс враховує як здатність регіональних органів влади приймати рішення на своїй власній території щодо законодавчих, бюджетних, фінансових питань і питань державної політики, так і брати участь у прийнятті рішень на національному рівні. Таким чином, з 1950 року регіональний авторитет зріс у 29 із 42 країн ОЕСР, і зменшився лише у двох [24].

Щоб охопити ці емпіричні події, відзначені дисперсією влади та взаємопроникненням кількох рівнів влади, було розроблено поняття багаторівневого управління [12]. У Європі ця концепція описує ситуації, коли держава часто залишається важливим актором у процесах розробки та реалізації публічних дій, але де вона виявляється включеною в мережі взаємозалежності з іншими публічними акторами, розташованими на кількох територіальних рівнях, Європейським Союзом і регіонами, а також з недержавними суб'єктами, з якими вона бере участь у переговорах і досягає компромісів [12].

Таким чином, це поняття спонукає нас бути уважними до трансформацій держави та публічних дій, а також до питання взаємозалежності між державними та приватними акторами, розташованими на одному рівні влади або на кількох рівнях управління [30]. Які виклики спричиняють ці зміни у розподілі політичної влади та здатності розробляти державну політику для груп інтересів? Основні межі для аналізу груп інтересів припускають, що вся їхня діяльність зазнала впливу, що спонукало їх адаптуватися до змін у публічних діях, щоб краще досягти своїх організаційних цілей і, зокрема, забезпечити виживання своїх структур [32].

Розглянемо класичне розрізнення, яке запровадили П. Шміттер і В. Стрік між логікою членства та логікою впливу груп інтересів [29]. Вони показують, що останні самі структуруються та діють таким чином, щоб заохочувати своїх членів – які є їхніми постачальниками ресурсів, необхідних для їх діяльності – щоб вони увічнили своє членство в організації. Таким чином, багато зацікавлених груп інформуватимуть своїх членів не лише про законодавчі та регуляторні зміни, які їх стосуються, але й поширюватимуть технічну інформацію, організовуватимуть обмін передовим досвідом або навчатимуть. Деякі групи пропонуватимуть інші послуги своїм членам, такі як страхування, юридичні консультації або управління.

Безсумнівно, багаторівневий характер середовища, в яке включені групи інтересів, впливає на логіку членства, перевизначаючи, зокрема, характер інформації, якою обмінюються. Зміна ще більш помітна у випадку логіки впливу. Дійсно, групи також діють з метою забезпечення можливості своїм членам впливати на суспільні

рішення і, таким чином, отримувати політичні результати (такі як офіційне визнання, законодавчі поступки, субсидії тощо), які допоможуть їхнім членам досягти їхніх власних цілей, незалежно від того, чи вони є фізичними особами, підприємствами чи іншими зацікавленими організаціями. Таким чином, зацікавлені групи будуть інформувати себе про можливі політичні події, створювати стратегію впливу, складати політичні пропозиції та декларації, контактувати зі ЗМІ, зустрічатися з особами, які приймають рішення, або брати участь в інформаційних зустрічах [20]. Вся ця діяльність, очевидно, трансформована розвитком управління в багаторівневій системі, де європейський і регіональний рівні набули навичок державної політики.

Подібним чином аналітична основа, розроблена Д. Лоурі та В. Греєм, яка дозволяє нам краще визначити етапи формування, організації та дії груп у політичних системах, також вказує на те, як безпосередньо відбувається «процес виробництва впливу», що залежить від багаторівневого контексту, в якому діють групи інтересів [23, с. 164]. Дослідження, зосереджені на першому етапі колективних дій та мобілізації, стосуються питань навчання та організації груп інтересів. Ці праці або йдуть слідами основоположної роботи М. Олсона про колективні дії, або критикують її висновки. Структурування колективних дій на багатьох рівнях управління, безсумнівно, посилює труднощі, висвітлені М. Олсоном [25].

Що стосується другого етапу, який зосереджується на виживанні груп інтересів серед існуючих організацій, центральні питання стосуються «скупченості» або щільності груп інтересів у політичних системах. Дослідників особливо цікавить, як зростання кількості груп інтересів обмежується / не обмежується щільністю організацій, які вже діють у кожній системі [1]. На цьому етапі також багаторівневий характер масштабів дій груп інтересів підсилює ці занепокоєння, пов'язані з переважністю політичних систем.

Третій крок стосується стратегій дій, які застосовують групи інтересів, і доступу цих груп до осіб, які приймають рішення. Це необхідна, але недостатня умова для впливу на державну політику, яка становить четвертий етап [8]. Багаторівневість уряду посилює проблеми, пов'язані з вибором стратегій дій та їх поєднанням, що робить наслідки мобілізації груп інтересів більш невизначеними щодо публічних дій. Загалом, багаторівневе середовище груп інтересів може впливати на кожен із вимірів процесу виробництва впливу.

Дослідницька література щодо організації та діяльності груп інтересів у контексті багаторівневого управління залишається фрагментарною. Дійсно, якщо ми звернемося до аналітичної системи Д. Лоурі та В. Грея щодо етапів процесу

виробництва впливу, помітимо, що робота, виконана на сьогоднішній день, зосереджена в основному на пізніх стадіях цього процесу, а саме – лобіюванні та впливі на державну політику як на національному, так і на європейському рівнях [23].

Хоча багато досліджень зосереджено на аналізі того, як національні групи інтересів адаптуються до процесу європеїзації публічних дій [15; 27], у ширшому дослідницькому полі груп інтересів у Європі це об'єкт дослідження все ще можна охарактеризувати як тему, залишену без уваги. Одне з центральних питань у цій галузі досліджень стосується впливу внутрішнього середовища на взаємодії груп національних інтересів з інституціями ЄС [17]. Згідно з «компенсаційною» гіпотезою, європеїзація публічних дій робить можливим розширення структури політичних можливостей груп інтересів. Європейський рівень, набуваючи нових компетенцій, становить арену потенційного впливу, яка виявилася б особливо привабливою для груп інтересів із національних політичних систем, чиї структури політичних можливостей не надавали б доступу, достатнього для процесів прийняття рішень [11]. У цьому випадку групи матимуть стимул спрямовувати свої лобістські стратегії на Європейський Союз.

Навпаки, відповідно до гіпотези «позитивного ефекту переливу», групи інтересів, що діють у внутрішніх політичних системах, які відкриті для їхньої участі у прийнятті рішень, будуть більш активними з ЄС [2]. Цей ефект буде ще важливішим, якщо внутрішня система посередництва інтересів нагадуватиме європейський рівень, і буде менш значущим, якщо національна система структурована інакше [26]. Групи інтересів, які інтегрували логіку дій у межах національних арен, зможуть відтворити її на європейських аренах і тоді будуть більш-менш адаптовані до функціонування на європейському рівні.

Результати емпіричного аналізу цих суперечливих гіпотез не дозволяють нам прийняти рішення в ту чи іншу сторону, а результати різних досліджень дають суперечливі висновки. Наприклад, у дослідженні німецьких і французьких сільськогосподарських груп Г. Ключер перевіряє гіпотезу компенсації. Автор показує, як французькі групи, які стикаються з централізованим і контрольованим державою внутрішнім середовищем, яке не дуже схильне консультуватися з ними, інвестують більше в європейську арену, ніж німецькі групи. Останні виграють від більш привілейованого доступу до національних арен прийняття рішень і тому менше звертаються до європейського рівня, щоб їхні голоси були почуті [17]. Це дослідження також показує, що високий рівень ресурсів є необхідною умовою для виходу на європейський рівень.

В іншому дослідженні, яке більше не стосується дій, спрямованих на вплив на державні рішення, а на отримання вигоди від державного фінансування, С. Санчес показує, як скорочення національних субсидій після фінансової кризи 2008 року призвело до європеїзації певних національних організацій [27]. Таким чином, іспанські організації громадянського суспільства компенсували втрати, яких зазнав національний рівень, закритий для їхніх вимог, звернувшись до європейських структур можливостей, у які раніше не інвестували.

Навпаки, Дж. Бейерс і Б. Керреманс підтверджують гіпотезу про «позитивний ефект переливу». Таким чином, вони показують, що стратегія груп національних інтересів у Бельгії, Франції, Нідерландах та Німеччині полягає в тому, щоб спочатку забезпечити доступ до національних осіб, які приймають рішення, перш ніж поширювати сферу своєї діяльності на європейських акторів. Однак, вони пояснюють, що групи, які діють у неокорпоративістських внутрішніх системах, звикли отримувати вигоду від уважного вуха лідерів і тому більше не матимуть можливості розвивати стратегії впливу на новому рівні влади. Навпаки, групи інтересів, соціалізовані в державному середовищі, швидше за все, розвинули навички «вибивати двері» органів прийняття рішень на європейському рівні, оскільки вони звикли мати справу з особами, які приймають політичні рішення, яким непросто стати на якусь сторону, враховуючи свої позиції [4].

Ці результати перегукуються з іншими спостереженнями щодо французьких професійних організацій, згідно з якими останні використовують стратегії, «добре адаптовані до європейської багаторівневої системи та її функціонально-орієнтованого управління мережею. Хоча вони походять із логіки державного впливу, специфічної для Франції, вони особливо добре адаптуються до логіки впливу громади» [26, с. 87].

Окрім цієї центральної дискусії щодо впливу внутрішніх систем посередництва інтересів на дії груп інтересів, розгорнутих чи ні на кількох рівнях, у дослідницькій літературі також висвітлюються інші фактори, які структурують стратегії груп у багаторівневому контексті. Вплив фінансових ресурсів груп інтересів, їх репрезентативності, секторів державної політики, в яких вони активні, або навіть тривалості часу, протягом якого їх рідна держава була членом ЄС, на їхню схильність до здійснення діяльності на європейському рівні є частина цього [10]. Таким чином, кілька досліджень підкреслюють потребу в значних фінансових ресурсах для здійснення лобістської діяльності на рівні ЄС [8; 18]. Щодо репрезентативності груп, Б. Колер-Кох з колегами виявили, що групи національних економіч-

них інтересів, які представляють більшу частку свого потенційного членства, з більшою ймовірністю матимуть доступ до інституцій, ніж групи, які є менш репрезентативними [19]. Нарешті, групи інтересів з «нових країн-членів» менш активні на європейському рівні, ніж групи зі «старих держав-членів» [18].

Інші, набагато менш численні дослідження, зосереджені на впливі регіоналізації на дії та організацію груп інтересів [16]. Ця робота є частиною дослідницького потоку, який аналізує «зміни масштабу» державних акторів і державної політики. Це стосується переходу соціальних, економічних і політичних систем до нових територіальних просторів від держав до субнаціональних або наднаціональних рівнів. Завдання цього дослідження полягає, зокрема, в тому, щоб проаналізувати, чи стають регіони системами публічних дій, які дотримуються власної логіки та є місцями колективних переговорів і соціального компромісу, і як це відбувається. Саме в рамках цієї загальної рефлексії виникло питання про вплив цієї регіональної зміни розміру на еволюцію систем посередництва інтересів або на організацію та діяльність груп інтересів.

Наприклад, А. Вілсон показує, як процес децентралізації в Італії та політичні тенденції різних регіональних урядів призвели до появи різних систем посередництва інтересів у кожному регіоні: плюралістичної в Ломбардії, неокорпоративістської в Тоскані та клієнтелістської в Кампанії [31].

У випадку Бельгії Н. Бутека та К. Девос проаналізували еволюцію представництва інтересів у контексті безперервного процесу відцентрової федералізації. Багато бельгійських груп інтересів мають регіональне походження і згодом організувалися на національному рівні. Інші групи, раніше «унітарні», стали «регіоналізованими», щоб відповісти на процес регіоналізації публічних дій. Загалом федералізація посилила регіоналізацію груп. Тим не менш, неокорпоративізм на державному рівні все ще добре сформований, що спонукає групи інтересів залишатися структурованими та активними також на національному рівні. Автори дійшли висновку, що процес федералізації в Бельгії створив надзвичайно складну модель представництва інтересів [5]. Загалом можна помітити, що ця обмежена частина літератури про групи інтересів, яка стосується наслідків регіоналізації для груп інтересів, має справу переважно з першими етапами процесу виробництва впливу (мобілізація та колективні дії), а не з пізнішими етапами (лобістські дії, доступ груп до інституцій і вплив на державну політику), всупереч більш загальній літературі про групи інтересів. Очевидним є дисбаланс знань про групи інтересів і публічні дії на європейсько-національному та національно-регіональному рівнях.

Нарешті, слід згадати третій ряд робіт: рідкісні дослідження, які розглядають як вплив європеїзації, так і регіоналізації публічних дій на дії груп інтересів. Ф. Лопес і М. Тетем виходять зі спостереження, що процеси регіоналізації спонукали політичні спільноти до реорганізації своєї діяльності на різних рівнях влади [22]. Таким чином, деякі регіональні групи інтересів адаптували та інтегрували існування структур, навичок і повноважень регіональних урядів [16]. Ф. Лопес і М. Тетем ставлять під сумнів вплив цієї регіоналізації груп інтересів на європеїзацію їх діяльності. Аналізуючи групи інтересів з Каталонії, Тоскани та Уельсу, вони дійшли висновку, що групи інтересів, які діють у регіонах з більшою регіоналізацією (тобто регіонах, які володіють більшою кількістю власних навичок), розвивають більше діяльності на європейському рівні, ніж ті, що діють у регіонах із меншою відповідністю. Вони пояснюють це процесом мімікрії між групами інтересів і регіональними урядами: високий рівень європейської діяльності високорегіоналізованих регіональних урядів, який служить прикладом для груп інтересів, що діють у цих регіонах, що, у свою чергу, призводить до розвитку діяльності у Брюсселі [22].

Загалом аналіз сучасного стану впливу багаторівневого управління на представництво інтересів чітко висвітлює дисбаланс у ставленні до різних територіальних рівнів, а також до різних етапів процесу виробництва впливу [23].

Висновки. Результатом цієї статті став огляд наукових досліджень динаміки організації та діяльності груп інтересів у контексті, що характеризується багаторівневими системами управління, тобто позначеними через взаємопроникнення рівнів влади. Хоча реальність багаторівневого характеру управління в Європі не є новою, основна пропозиція, яку підтримує ця стаття, полягає в тому, щоб брати до уваги цю «стару реальність» у цілому, щоб запропонувати нові шляхи роботи, які б значно розширили наші знання про групи інтересів. Таким чином, ґрунтуючись на аналізі наукової літератури, присвяченій наслідкам європеїзації, а також на більш рідкісних роботах про вплив регіоналізації на представництво інтересів, було окреслено кілька напрямків дослідження. Вони призведуть до розвитку досліджень, які досі були частковими щодо впливу багаторівневого управління на логіку групового членства, а також щодо питань мобілізації та організаційного виживання цих структур. З методологічної точки зору, одним із багатообіцяючих і ще мало досліджених шляхів на сьогоднішній день є якісний і порівняльний аналіз, особливо придатний для розуміння, наприклад, того, як організації приймають рішення в складних середовищах, таких як багаторівневі системи управління.

Література

1. Berkhout J., Carroll B. J., Braun C., Chalmers A. W., Destrooper T., Lowery D., Otjes S., Rasmussen A. Interest organizations across economic sectors: explaining interest group density in the European Union. *Journal of European Public Policy*. 2015. P. 1–19.
2. Beyers J. Gaining and seeking access: The European adaptation of domestic interest associations. *European Journal of Political Research*. 2002. Vol. 41(5). P. 585–612.
3. Beyers J., Eising R., Maloney W. Researching interest group politics in Europe and elsewhere: much we study, little we know? *West European Politics*. 2008. Vol. 31(6). P. 1103–1128.
4. Beyers J., Kerremans B. Domestic Embeddedness and the Dynamics of Multilevel Venue Shopping in Four EU Member States. Governance: An International Journal of Policy and Administration. 2012. Vol. 25(2). P. 263–290.
5. Bouteica N., Devos C. The Process of Rescaling Interests in the Belgian Context: The Impact of Regional Governmental Strength. *Territory, Politics, Governance*. 2014. Vol. 2(3). P. 287–302.
6. Brouard S., Costa O., König T. The Europeanization of Domestic Legislatures: The Empirical Implications of the Delors' Myth in Nine Countries. New York: Springer. 2012.
7. Dupuy C. Converging Regional Education Policy in France and Germany. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2020.
8. Dür A., De Bièvre D. The question of interest group influence. *Journal of Public Policy*. 2007. Vol. 27(01). P. 1–12.
9. Egeberg M., Trondal J. Why strong coordination at one level of government is incompatible with strong coordination across levels (and how to live with it): The case of the European Union. *Public Administration*. 2016. Vol. 94(3). P. 579–592.
10. Eising R. Studying interest groups: methodological challenges and tools. *European Political Science*. 2017. Vol. 16(3). P. 291–305.
11. Fairbrass J., Jordan A. Protecting biodiversity in the European Union: national barriers and European opportunities? *Journal of European Public Policy*. 2001. Vol. 8(4). P. 499–518.
12. Hooghe L., Marks G. Multi-Level Governance and European Integration. Lanham: Rowman & Littlefield. 2001.
13. Hooghe L., Marks G., Schakel A. H., Osterkat S. C., Niedzwiecki S., Shair-Rosenfield S. Measuring Regional Authority: A Postfunctionalist Theory of Governance. Oxford: Oxford University Press. 2016.
14. Jordan G., Halpin D., Maloney W. Defining interests: disambiguation and the need for new distinctions? *The British Journal of Politics & International Relations*. 2004. Vol. 6(2). P. 195–212.
15. Kanol D. Europeanization of domestic interest groups. *Interest Groups & Advocacy*. 2015. Vol. 5(2). P. 165–171.
16. Keating M., Wilson A. Regions with regionalism? The rescaling of interest groups in six European states. *European Journal of Political Research*. 2014. Vol. 53(4). P. 840–857.
17. Klüver H. Europeanization of lobbying activities: When national interest groups spill over to the European level. *Journal of European Integration*. 2010. Vol. 32(2). P. 175–191.
18. Kohler-Koch B., Friedrich D. A. Business Interest in the EU: Integration without Supranationalism? *JCMS: Journal of Common Market Studies* 2019.
19. Kohler-Koch B., Kotzian P., Quittkat C. The multilevel interest representation of national business associations. *West European Politics*. 2017. P. 1–20.
20. Koutroubas T., Lits M. Communication politique et lobbying. Brussels: De Boeck. 2011.
21. Lindblom C. E. Politics and Markets: The World's Political-Economic Systems. New York: Basic Books. 1977.
22. López F. A. S., Tatham M. Regionalization with Europeanization? The rescaling of interest groups in multi-level systems. *Journal of European Public Policy*. 2017. P. 1–23.
23. Lowery D., Gray V. A Neopluralist Perspective on Research on Organized Interests. *Political Research Quarterly*. 2004. Vol. 57(1). P. 163–175.
24. Marks G., Hooghe L., et Schakel A. H. Patterns of Regional Authority. *Regional & Federal Studies*. 2008. Vol. 18(2-3). P. 167–181.
25. Olson M. The Logic of Collective Action – Public Goods and the Theory of Groups (Vol. CXXIV). Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press. 1965.
26. Quittkat C. Les organisations professionnelles françaises : européanisation de l'intermédiation des intérêts ? *Politique européenne*. 2002. Vol. 7(3). P. 66.
27. Sanchez S., R., Demidov A. Beyond the Brussels Bubble? National Civil Society Organisations in the European Union. *Journal of Contemporary European Research*. 2018. Vol. 14(2). P. 56–67.
28. Saurugger S., Terpan F. The EU's legal identities and the Court of Justice of the EU. *Comparative European Politics*. 2019.
29. Schmitter P. C., Streeck W. The organization of business interests: Studying the associative action of business in advanced industrial societies. 1999.
30. Vercauteren P. Gouvernance et démocratie: quel ordre? *Fédéralisme régionalisme*. 2007. Vol. 7(2).
31. Wilson A. Re-scaling of Interest Groups in Modern Italy. *Territory, Politics, Governance*. 2014. Vol. 2(3). P. 249–269.
32. Witjas R., Hanegraaff M., Vermeulen F. Nothing to fear, but fear itself? Exploring the importance of mortality anxiety for interest group research. *Interest Groups & Advocacy*. 2020. Vol. 9(2). P. 179–196.

Анотація

Турчин Д. О. Групи інтересів в контексті багаторівневого управління ЄС: теоретичне обґрунтування. – Стаття.

У статті представлені результати системного дослідження науково-дослідної літератури, яка може вважатися теоретичним обґрунтуванням актуальної діяльності груп інтересів в контексті багаторівневого управління в Європейському Союзі. Науковий інтерес до даної проблеми пояснюється тим, що під впливом подвійної дії – регіоналізації та європеїзації – у державах-членах Європейського Союзу національний рівень більше не відіграє центральну роль у публічних діях, що призводить до еволюції активностей різних

публічних гравців, у тому числі – зацікавлених груп, які намагаються в нових умовах досягти своїх організаційних цілей і забезпечити виживання своїх структур. Багаторівневе управління як система поділу публічних повноважень в межах ЄС була запропонована науковим тандемом Л. Хуге та Г. Маркса у контексті постфункціоналістської теорії європейської інтеграції. Ці дослідники приділили чимало своєї наукової уваги аналізу функціонування груп інтересів в новітніх умовах ЄС. Серед нечисельних досліджень можна виділити кілька ключових напрямів: ті, що вивчають логіку членства та логіку впливу груп інтересів; ті, що аналізують «виживання» груп інтересів серед існуючих організацій (щільність груп інтересів); ті, що присвячені вивченню стратегій дій, які застосовують групи інтересів, і доступу цих груп до осіб, які приймають рішення. Обґрунтовується, що згідно з «компенсаційною» гіпотезою, європеїзація публічних дій робить можливим розширення структури політичних можливостей груп інтересів. Європейський рівень, набуваючи нових компетенцій, становить арену потенційного впливу, яка може бути особливо привабливою для груп інтересів із національних політичних систем, чиї структури політичних можливостей не надавали б доступу, достатнього для процесів прийняття рішень. Однак, відповідно до гіпотези «позитивного ефекту переливу», групи інтересів, що діють у внутрішніх політичних системах, які відкриті для їхньої участі у прийнятті рішень, будуть більш активними з ЄС. Цей ефект буде ще важливішим, якщо внутрішня система посередництва інтересів нагадуватиме європейський рівень, і буде менш значущим, якщо національна система структурована інакше.

Ключові слова: групи інтересів, Європейський Союз, багаторівневе управління, європеїзація, регіоналізація, гіпотеза, постфункціоналізм.

Summary

Turchyn D. O. Interest groups in the context of multi-level governance of the EU: theoretical justification. – Article.

The article presents the results of a systematic study of the scientific and research literature, which can be

considered a theoretical justification for the current activity of interest groups in the context of multilevel governance in the European Union. The scientific interest in this problem is explained by the fact that under the influence of a dual action – regionalization and Europeanization – in the member states of the European Union, the national level no longer plays a central role in public actions, which leads to the evolution of the activities of various public players, including interest groups, who are trying to achieve their organizational goals and ensure the survival of their structures in the new conditions. Multilevel governance as a system of division of public powers within the EU was proposed by the scientific tandem of L. Hooghe and G. Marks in the context of the post-functional theory of European integration. These researchers devoted a lot of their scientific attention to the analysis of the functioning of interest groups in the new conditions of the EU. Among the few studies, several key areas can be distinguished: those that study the logic of membership and the logic of the influence of interest groups; those that analyze the “survival” of interest groups within existing organizations (interest group density); those that are dedicated to studying the strategies of action that interest groups use and the access of these groups to decision-makers. It is argued that, according to the “compensatory” hypothesis, the Europeanization of public action makes it possible to expand the structure of political opportunities for interest groups. The European level, acquiring new competences, constitutes an arena of potential influence that may be particularly attractive to interest groups from national political systems whose political opportunity structures would not provide sufficient access to decision-making processes. However, according to the “positive spillover effect” hypothesis, interest groups operating in domestic political systems that are open to their participation in decision-making will be more active with the EU. This effect will be even more important if the domestic system of interest mediation resembles the European level, and will be less significant if the national system is structured differently.

Key words: interest groups, European Union, multi-level governance, Europeanization, regionalization, hypothesis, post-functionalism.